

καὶ ἐμβριθῆ μελέτην τῆς φύσεως τῆς φυλλοξήρας καὶ τῶν πρὸς ἐξόντωσιν αὐτῆς ἐφαρμοζομένων μέσων, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μόνον ἀσφαλὲς καὶ ἀπλούστατον ἅμα μέσον ὅπερ, ἐν περιπτώσει παντελοῦς καταστροφῆς τῶν ἐν Ἑβρώπῃ ἀμπελώνων, παρέχει ἡμῖν ἡ πανάγαθος καὶ πάνσοφος μήτηρ, ἡ φύσις, εἶναι τὰ ἀμερικανικὰ εἶδη τῶν κλημάτων, ἅτινα κέκτηνται τὴν πολύτιμον ἰδιότητα ν' ἀντέχωσιν εἰς πᾶσαν προσβολὴν τῆς φυλλοξήρας. Ποῦ ἐγκτεται καὶ πόθεν προέρχεται ἡ ἰδιότης αὕτη τῶν ἀμερικανικῶν κλημά-

των, εἶνε εἰσέτι ἄγνωστον· βέβαιον εἶνε ὅτι τὰ κλήματα ταῦτα, ἅτινα οὐδὲν ὑπολείπονται τῶν ἄλλων εἰδῶν οὔτε κατὰ τὴν ποιότητα οὔτε κατὰ τὴν ποσότητα τοῦ ἐξ αὐτῶν παραγομένου οἴνου, προσλαμβάνομενα εἴτε πρὸς ἄμεσον παραγωγὴν εἴτε πρὸς ἐγκεντρισμὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν κλημάτων καθιστῶσι δυνατὴν τὴν ἐν πάσαις ταῖς οἰνοπαραγωγαῖς χώραις οἰουδήποτε κλίματος καὶ φυσικοῦ ἐδάφους καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, ἀνευ τῆς ἀνάγκης διηνεκοῦς ἀγῶνος τῶν ἀμπελοργῶν κατὰ τῆς φυλλοξήρας.

Ο ΔΑΙΜΩΝ.

Διήγημα ὑπὸ **I. I. ΚΡΑΣΣΕΒΣΚΥ.**

(συνέχεια.)

— „Βλέβω“, εἶπεν ἡ Ἀγγλὶς μὲ εἰλικρινεῖαν, „ὅτι ἐφέρετε μαζῆ σας πάρα πολὺ πένθος καὶ εὐρίσκετε ἐδῶ ἐτι περισσότερον, ἢ ὥστε νὰ σᾶς διασκεδάσουν καὶ αὐταὶ αἱ ὠραιόταται καλλοναὶ τῆς φύσεως. Ἔχετε πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σας τὸν ἀσθενῆ, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἄ! δύνασθε νὰ μὲ πιστεύσετε ὅτι συμμερίζομαι τὴν λύπην καὶ τὴν θλίψιν σας, ἂν καὶ δὲν εἶνε πολλὸς καιρὸς ἀφ' ὅτου ἐγνώρισα τὸν ποιητὴν σας. Τὸν ἐβλεπον συχνάκις, πρὶν ἀρρωστήσῃ, καὶ μὲ προσεῖλκυσε ἰσχυρῶς, διότι καὶ ποῖον δὲν θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ τὸ ποιητικὸν του πνεῦμα; . . . Διὰ σᾶς εἶνέ τι περισσότερον παρά δι' ἐμέ· διὰ σᾶς εἶνε παιδικὸς φίλος, ἀδελφός . . .“

Ταῦτα λέγουσα ἠτένισε τὴν ἐρυθριῶσαν Ἑλένην εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ παρατηρήσασα ἐν αὐτοῖς δάκρυα, προσέθηκε μὲ χαμηλοτέραν φωνήν:

— „Περισσότερον παρά ἀδελφός . . . Ὁ κύριος Ἀδριανός“, προσέθηκε μετὰ βραχεῖαν διακοπήν, „κατὰ τὰς ὥρας, τὰς ὁποίας διηρχόμεθα ἐπὶ τῆς τεράσας, ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανένα ἄλλον, ὠμίλει μαζῆ μου περὶ ὄλων τῶν πραγμάτων καὶ ὄλων τῶν προσώπων, καίτοι δὲ οὐδέποτε ἀνέφερε τὸ ὄνομά σας, ἠδυνήθη ὅμως νὰ μαντεύσω ἐξ ὅσων μοὶ διηγεῖτο περὶ τῶν παιδικῶν ἐτῶν του, ὅτι κατέχετε ἐξαιρετικὴν θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ὁμίλει συχνάκις περὶ ὑμῶν . . . Ἴσως θαυμάζετε ὅτι ἐνώπιόν μου ἐξωμολογήθη οὕτως εἰπεῖν τὰ πάντα! Ἄλλ' ὁ κύριος Ἀδριανός δὲν εἶνε ἐκ τῶν συνήθων ἀνθρώπων, ἐγὼ δὲ ἀκρωμένη τῷ ἡμῖν συμπαθῆς . . .“

Ἡ Ἑλένη ἐφρικίασε, καὶ παρετήρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν τὴν διαλεγομένην, τῆς ὁποίας ἡ ὠχρότης καὶ ἡ ψυχικὴ ταραχὴ ἐμαρτύρουν ἴσως κάτι τι περισσότερον ἢ ἀπλὴν συμπάθειαν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡρωϊκὴν αὐταπάρνησιν.

— „Τῆ ἀληθείᾳ“, ἤρχισεν ἡ Ἑλένη ὀλίγον τι τεταραγμένη, „ἀμφιβάλω πολὺ ἂν κατέχω ἐξαιρετικὴν τινα θέσιν μεταξὺ τῶν ἀναμνήσεών σου. Εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὡς παιδίᾳ ἀνετράφημεν μαζῆ καὶ ἠγαπώμεθα ὡς συγγενεῖς, ἀλλὰ τὸ ὑψιπετὲς αὐτοῦ πνεῦμα δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ εἰς τὸν χαμηλὸν τόπον ὅπου ὁ βίος μου παρήρχετο . . .“

— „Ἐπέπληττε μάλιστα τὸν ἑαυτὸν του“, προσέθηκεν ἡ Ἀγγλὶς μὲ θλιβερόν τι μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, „ἐμέμφετο τὸν ἑαυτὸν του, ὅτι δὲν σᾶς ἔμεινε πιστός. Ἄλλ' ἡ μόνη σας ἀντίζηλος ἦτο ἡ ποιήσις . . . Ὡστε δὲν πρέπει νὰ θλιβεσθε διὰ τοῦτο . . .“

— „Ἀλλὰ, σᾶς παρακαλῶ, πῶς ἐπῆλθεν εἰς τὸν Ἀδριανὸν ἡ ἰδέα, νὰ σᾶς κάμῃ τὴν ἐμπιστευτικὴν αὐτὴν ἀνακοίνωσιν; Κατὰ ταῦτα . . .“

Ἡ Ἑλένη δὲν ἐπεράτωσε τὴν φράσιν τῆς, ἡ δὲ Μις Ῥόζα ὑπέλαβε μὲ ἀνδρικὸν σχεδὸν ἦθος:

— „Ἡμεῖς αἱ Ἀγγλίδες εἴμεθα συνειδησμένοι εἰς ἐλευθερίας μετὰ τῶν ἀνδρῶν συνδιαλέξεις. Ὁ ἐξάδελφός σας ἠσθάνετο φαίνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκδηλώσῃ τὰς ἰδέας του, καὶ κατὰ τινα ἐσπέραν . . . Ἄ! ἐκείνη ἡ ἐσπέρα θὰ μείνῃ ἐν τῇ μνήμῃ μου ἀνεξίτηλος . . . μοὶ ἐξωμολογήθη ὅτι εἶχεν ἐν τῇ καρδίᾳ του.“

— „Ἡδυνάμην νὰ σᾶς φθονήσω δι' αὐτὸ τὸ εὐτύχημα“, ἀπήντησεν ἡ Ἑλένη στεναῖζασα, „εἰς ἐμὲ οὐδέποτε ἐνεπιστεύθη τὸ παραμικρὸν μυστικὸν τῆς καρδίας του.“

— „Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἠσθάνετο διὰ σᾶς περισσότερον ἢ δι' ἐμέ“, εἶπεν ἡ Ἀγγλὶς λυπημένη. „Εἶνε εὐτύχημα ὅτι συνωδέυσατε τὴν μητέρα του· δὲν θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς καὶ εἶχε μέγαν πόθον . . .“

— „Ἄ! ὄχι πρὸς ἐμέ“, εἶπεν ἡ Ἑλένη στεναῖζουσα. „Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἦτο τόσο ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἐργασίαν του, ὥστε κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀληθινοῦ φόβου, ὅσάκις προσεπαθοῦμεν νὰ τὸν ἐπασχολήσωμεν ἐπὶ βραχεῖαν τινα στιγμήν. Ἐδῶ παρ' ὑμῖν τὸ πρᾶγμα ἦτο ὅλως διάφορον.“

— „Μόνον ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας“, ἀπήντησεν ἡ Ἀγγλὶς. „Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ φίλοι του τὸν ἠνάγκαζον διὰ τῆς βίας, νὰ λαμβάνῃ μικράν τινα ἀναφυχὴν ἀπὸ τῆς ἐξερειζούσης αὐτὸν ἐργασίας. Εἶχομεν συνομόση ὅλοι ὁμοῦ . . . Δυστυχῶς ὅμως πᾶσαι αἱ προσπάθειαι μας δὲν ἴσχυσαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκρηξὴν τῆς νόσου . . .“

Ἡ μνεῖα τῆς νόσου διέσεισεν ὡς ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ τὴν Ἑλένην, ἥτις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχε μείνῃ σχεδὸν σιωπηλὴ καὶ ἐπιφυλακτικὴ.

— „Ἄχ! ἀγαπητὴ μου φίλη!“ ἀνέκραξεν ἤδη, συλλαβοῦσα τὴν χεῖρα τῆς Ἀγγλίδος, „εἰπετέ μου, σᾶς παρακαλῶ, τὴν ἀλήθειαν. Δὲν εἰξεύρω τί νὰ συλλογισθῶ, εἴμαι εἰς φοβερὰν ἀγωνίαν· εἶνε αὕτη ἡ ἀσθένεια ἐπικίνδυνος;“

Προσητένισε δὲ μὲ τόλμην, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε δεῖξῃ μέχρι τοῦδε, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἀγγλίδος, ἥτις ἐχαμήλωσεν ἀμέσως τὰ βλέμματα. Ἡ Μις Ῥόζα εἰξευρεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐλπίς σωτηρίας διὰ τὸν Ἀδριανόν, ὅτι ὁ θάνατος ἐπέκειτο, ἀλλ' ὄφειλεν ἄρα γε ὁμολογοῦσα πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν νὰ θανατώσῃ ἴσως τὸ δυστυχὲς κοράσιον; Ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἐγνώριζε τὴν Ἑλένην καλῶς, ὥστε νὰ ὑπολογίσῃ ἂν τὸ κτύπημα τοῦτο δὲν θὰ ἦτο θανατηφόρον. Διὰ τοῦτο προσέθηκε μετὰ βραχεῖαν σιγὴν μετὰ προφυλάξεως.

— „Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δώσω ὀρισμένην ἀπάντησιν.

Ἡ ἀσθένεια εἶνε βεβαίως βαρεῖα καὶ ἀπαιτεῖ ἐπιμελῆ καὶ λίαν περισκευμένην θεραπείαν . . . Ἀλλὰ τώρα ὅπου ἡ μήτηρ καὶ σὲς εἴσθε ἐδῶ, ἡ περιποίησης καὶ περιθαλψίς δὲν θὰ τοῦ λείψῃ.

— „Ἐχει μεταβληθῆ φοβερά!“ εἶπεν ἡ Ἑλένη, „ἄχ! τὸ βλέπω καλῆτερα παρὰ ἡ θεία, διότι αὐτὴ δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς ποῦ τὸν ἄφησε. Ἡ νεότης ἔφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του, ἔγινε φοβερὰ ἀδύνατος . . . ὦ! δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸν ἴδω χωρὶς δάκρυα . . .“

Ἡ Μις Ῥόζα ἔσφιγγε τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης καὶ ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν σιωπηλή.

— „Υπάρχει ἐλπίς“, εἶπε μετὰ μακρὰν σκέψιν, „ἡ δύναμις τῆς νεότητος εἰμπορεῖ νὰ ὑπερσχύσῃ. Οἱ ποιηταί, τῶν ὁποίων ὅλη ἡ ζωὴ συγκεντροῦται εἰς τὰ νεῦρα δύνανται διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος ἐπ' ἴσης ταχέως νὰ νικήσωσι τὴν νόσον καὶ νὰ ὑποκύψωσι εἰς αὐτήν . . . . . Τὸ σῶμα εἶνε δοῦλον εἰς τὴν θέλησίν των.“

Διαλεγόμεναι ἐβάδιζον παρὰ τὰς ὥραιας ὄχθας, ἀνέβαινον τοὺς βράχους, τῶν ὁποῖον τὸ ὕψος καὶ τὰ βαρυστάθια, ἀποκρήμνως εἰς τὴν θάλασσαν βυθιζόμενα πλευρὰ ἐνεποίησαν φόβον εἰς τὴν Ἑλένην . . . Ὁ ἥλιος ἔδυεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ θαμβωτικῇ λαμπρότητι, ἥτις εἶνε ξένη καὶ ἀγνωστος εἰς τὰ τέκνα τοῦ Βορρᾶ. Ὅλα τὰ χρώματα τῆς τοποθεσίας ταύτης ἐφαίνοντο ὡς ὄνειρον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν δύνανται νὰ συνειδίσωσι. Τὸ σαφεῖρον χρῶμα τῆς θαλάσσης περὶ τὴν ἐσπέραν, ὁ μέλας ἀστερόεις οὐρανός, πρὸς βορρᾶν, ἡ ἐρυθροκίτρινος σελήνη πρὸς δυσμάς, τὸ πράσινον χρῶμα τῶν πορτοκαλεῶν καὶ τῶν περιπλοκαδῶν ἀπετέλουν θαυμασίας, ἐξαισίους ἀντιθέσεις ζωηροτάτων χρωμάτων . . . Ἡ Ἑλένη παρετῆρει ἐκπληκτος καὶ σχεδὸν ἔντρομος τὸ θαυμάσιον τοῦτο θέαμα, ἡ δὲ Μις Ῥόζα, μεθ' ὅλην τὴν θλίψιν ἥτις συνέσφιγγε τὴν καρδίαν της, ἦτο καταμαγευμένη ἐκ τῆς εἰκόνης ταύτης, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς καλλιτέχνης ἠδύνατο νὰ ζωγραφῆσῃ. Ἐλεγε καθ' ἑαυτὴν ὅτι καὶ εἰς τὸ μέγιστον δυστύχημα ἡ θεὰ τῆς φύσεως ἠδύνατο νὰ τῇ παράσῃ παραμυθίαν καὶ ἀνακούφιωσιν, ἐνῶς ἡ δυστυχὴς κόρη, ἥτις ἐβάδιζε πλησίον της, ἠγνόει τὴν γλῶσσαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐνόει εἰ μὴ τὴν γλῶσσαν τῆς ἰδίας αὐτῆς καρδίας. Διὰ τοῦτο ἡ Ἀγγλὶς ἠσθάνετο ἔτι περισσοτέραν συμπάθειαν πρὸς τὴν Ἑλένην, βλέπουσα δὲ αὐτὴν ἀδιάφορον καὶ βεβυθισμένην εἰς σκέψεις, τῇ εἶπεν:

— „Βλέπω ὅτι ἡ ὥραία Ἰταλία δὲν σᾶς ἐνέπνευσεν εἰσέτι ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον· οὐδὲν βλέμμα ρίπτετε εἰς τὴν ὥραϊαν αὐτὴν τοποθεσίαν. Θέλετε νὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς τὴν οἰκίαν;“

Ἡ Ἑλένη ἔμειδίασεν.

— „Ἄς ὑπάγωμεν“, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. „Εἶμαι πτωχὴ κόρη τῆς ἐξοχῆς, αἱ ἰδέαι μου δὲν ὑπερέβησαν ποτὲ τοὺς φραγμοὺς τοῦ κήπου μου. Αὐτὲς ὁ νέος κόσμος μὲ τρομάζει σχεδόν· φοβοῦμαι μὴ ἐπισκιάσῃ τὴν προσφιλῆ μου πατρίδα.

Ἐπορεύθησαν εἰς τὴν ἑπαυλιν, ὅπου ὁ κόμης εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ συνοδεύσῃ τὴν κυρίαν Κλάραν. Ὁ Ἀδριανὸς τοὺς περιέμενε, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶδε τὴν Ἑλένην, ἠρώτησεν ἀμέσως περὶ αὐτῆς. Τῷ εἶπον ὅτι εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν καὶ ὀδηγίαν τῆς δεσποινίδος Ῥόζας. Ὁ ποιητὴς ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις καὶ δὲν ὠμίλησε πλέον. Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὴν ἐξώθυραν τῆς ἐπαύλεως, ἡ Ἀγγλὶς ἐσταμάτησε καὶ δὲν ἠθέλε πλέον νὰ προχωρήσῃ ἀλλ' ἀποχαιρετίσασα τὴν Ἑλένην, ἠτένισε μετὰ πόθου τὰ παράθυρα καὶ ἐπέστρεψε βραδυποροῦσα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν της. Ἡ Ἑλένη, συνεπεία ἴσως ἰδιαιτέρας τινὸς ἐντυπώσεως, ἴσως δὲ καὶ ἕνεκα τῆς

ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκησεν ἐπ' αὐτῆς ἡ Ἀγγλὶς, ἐπέστρεψεν οἰκαδὲ θαρραλεωτέρα καὶ μὲ φαειρότερον πρόσωπον, ἔχαιρέτισε τὸν Ἀδριανὸν δι' ἑνὸς ἀδελφικοῦ βλέμματος, συνδιελέχθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἤρχισε νὰ τὸν πλησιάσῃ μὲ περισσοτέραν ἐλευθερίαν καὶ οἰκειότητα . . .

9.

Εἶχον παρέλθῃ ἡμέραι τινὲς ἀπὸ τῆς εἰς Σορρέντον ἀφίξεως τῆς μητρὸς τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς, ἥτις κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐφαίνετο βελτιουμένη, ἤρχισε πάλιν νὰ γίνεταί σοβαρωτάτη. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐξηντλοῦντο ἐπαισθητῶς αἱ δυνάμεις του καὶ ἡ ζωὴ του ἐσβέννυτο ὡς λύχνος τοῦ ὁποίου τὸ ἔλαιον πλησιάζει νὰ καταναλωθῇ ἐντελῶς. Ὁ πρότερον πυρετώδης ἐκείνος ζῆλος, μεθ' οὗ ἐνέκυπτεν εἰς τὸ ποιήμα του, δὲν διήρκει ἤδη πλέον τῶν δύο ὠρῶν, τὰς ὁποίας διήρχετο διαλεγόμενος περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν καθηγητὴν. Μετ' ὀλίγον δὲ κατελαμβάνετο ὑπὸ κόρου καὶ ἀηδίας καὶ προετίμα νὰ ὀμιλῇ περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ περὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ μέλλοντος. Μετὰ τῆς προφανοῦς χειροτερεύσεως παρουσιάσθη παρ' αὐτῷ καὶ παράδοξόν τι φαινόμενον. Πρότερον δηλαδὴ ὁ Ἀδριανὸς ἐφοβεῖτο καὶ ἔτρεμε περὶ τῆς υγείας του, ἤδη δὲ ἦτο πλήρης πεποιδήσεως καὶ θάρρους, καὶ ἐπίστευεν ὅτι θ' ἀνακτήσῃ ὅσον οὐπω τὴν υγείαν του. Τὴν κρίσιμον τροπὴν τῆς νόσου ἀπέδιδεν ἤδη εἰς διαφόρους ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις, ἠλπίζε δὲ ὅτι θὰ κατανικήσῃ αὐτὴν καὶ ὠμίλει εὐθύμως περὶ τῶν μελλόντων ταξειδίων του.

— „ἔξυρεις, ἀγαπητέ μου Σενούτα“, ἔλεγε πρὸς τὸν καθηγητὴν, ὅτε ἦσαν μόνοι. „Δὲν εἶνε τόσον κατεπείγουσα ἡ τελευταία ὠδὴ τοῦ ποιήματός μου· εἰμπορῶ βραδύτερον νὰ εὔρω μίαν στιγμὴν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, καὶ τότε τὴν γράψω εἰς πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας. Τὴν ἔχω ἤδη ὀλόκληρον ἐν τῇ κεφαλῇ μου . . . Τώρα αὐξάνει ἐν ἐμοὶ καὶ προκόπτει βραδέως. Φοβοῦμαι μόνον μήπως ἡ ὠδὴ αὐτὴ προσλάβῃ τὴν σφραγίδα τῆς σωματικῆς μου ἀτονίας, ἀν τὴν γράψω τώρα. Εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι ἡ ἀτονία μου αὕτη εἶνε παροδική. Εἶχετε δίκαιον· εἰργαζόμενη πραγματικῶς πάρα πολὺ, μὲ ὑπερβολικὸν ζῆλον, μὲ ὑπέρμετρον ταραχήν, καὶ ἡ τοιαύτη ἐργασία μὲ ἐξήντλει ὑπὲρ τὸ μέτρον . . . Τώρα ὅμως θὰ κοιμῶμαι, θὰ τρώγω, θὰ ἀναπαύωμαι, θὰ ὀμιλῶ μαζὴ σας, μὲ τὴν ἀγαπητὴν μου Ἑλένην, ὅπως τότε κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, καὶ τοιουτοτρόπως θ' ἀναλάβω τὰς δυνάμεις μου! Τώρα μὲ ἐνοχλεῖ ὁ καύσων, εὐθύς ὅμως ὡς παρέλθῃ τὸ θέρος — τότε παύει καὶ ἡ ἀτονία μου . . . διότι, δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἀδυναμία· τίποτε ἄλλο.“

Ὁ Σενούτας ὠμολόγει, εἰ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληροῦντο δακρύων. Ἡ εὐθυμία αὕτη τοῦ Ἀδριανοῦ ἐσπάρασσε τὴν καρδίαν τοῦ γέροντος· ἐνίοτε δὲ ἀπεμακρύνετο εἰς ἀπόκρυφόν τινα γωνίαν, ὅπως ἀνακουφίσῃ κλαίων τὸ ἐγκάρδιον ἄλγος του. Καὶ τὴν μητέρα ὡσαύτως ἤρχισε νὰ ἐμβάλῃ εἰς αἰετοπερὶ μείζονα ἀνησυχίαν ἢ κατάστασις τοῦ υἱοῦ. Συνεκλήθη μυστικὸν συμβούλιον. Οἱ ἰατροί, εἰ καὶ πᾶσα συμβουλή ἦτο ματαία καὶ ἄσκοπος, συνεβούλευον ὅμως πρὸς παρηγορίαν μᾶλλον τῆς οικογενείας ἢ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀσθενοῦς διάφορα φάρμακα, ὄνειον γάλα, ἀλοιφάς, ἰαματικά ὕδατα, ὑγιεινὰ μέσα, καὶ ταξειδίον εἰς τὴν νῆσον Ἐλβαν. Ἐν τούτοις τὸ ταξειδίον, εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἰς ἣν εὐρίσκετο ὁ ἀσθενής, ἦτο παντελῶς ἀκατόρθωτον. Ὁ Ἀδριανὸς αὐτὸς ἰσχυρίζετο ὅτι ἠσθάνετο τὴν κατάστασιν του ὅσην ἡμέραι βελτιουμένην, ἢ ἐλάττωσις ὅμως τῶν δυνάμεών του

ἦτο προφανεστάτη. Ἡ μήτηρ τοῦ ἀσθενοῦς ὅτε μὲν ἀνελογίζετο καθ' ἑαυτὴν μετὰ φρίκης τὴν φοβερὰν καταστροφὴν, ὅτε δὲ πάλιν παρεδίδοτο μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπατηλὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ὑγεία τοῦ υἱοῦ τῆς ἔμελλε νὰ βελτιωθῆ. Ὅτε μὲν ἐπίστευον ὅτι ἡ φωνὴ του ἐγένετο ἰσχυροτέρα, ὅτε δὲ ὅτι τὸ πρόσωπόν του ἐφαίνετο ζωηρότερον καὶ ἡ ὄρεξις του μεγαλητέρα. Ἡ Ἑλένη παρετήρει, συνεφώνει πρὸς τὰς παρατηρήσεις τῶν ἄλλων, ἀλλ' εἶνε ἀμφίβολον ἂν συνεμερίζετο τὰς ἐλπίδας ταύτας. Διὰ τὸν Ἀδριανὸν εἶχε πάντοτε ἐν μειδιάματι, καὶ ἐφαίνετο τοῦλάχιστον ἐξωτερικῶς εὐθυμος, ὅπως διεγείρη ἐν αὐτῷ τὴν εὐθυμίαν. Ἡ μετὰ τῆς Ἀγγλίδος συναφθεῖσα γνωριμία ἐγένετο καθ' ἑκάστην ἡμέραν οἰκειότερα καὶ ἐγκαρδιώτερα, ἂν καὶ τὰ δύο ταῦτα θήλεα ὄντα οὔτε εἰς τοὺς χαρακτήρας οὔτε εἰς τὴν ἀνατροπὴν ἐδείκνυον καμμίαν ὁμοιότητα. Αἱ δύο αὐταὶ ἄσπιλοι καὶ

ὠραῖαι ψυχαὶ ἐφαίνοντο οἰνοὶ συμπληροῦσαι ἀλλήλας. Ὅσακις ὁ ποιητὴς ἀνεπαύετο ἢ ἔμεινε μόνος μετὰ τοῦ καθηγητοῦ, ἐξήρχετο ἡ Ἑλένη κρυφίως καὶ μετέβαινε πρὸς τὴν νέαν τῆς φίλην, εἰς τὴν ὁποῖαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἶχε συνειθίσῃ νὰ ἀνακρινῶν πάσας τὰς θλίψεις καὶ τὰ μυστικὰ τῆς καρδίας τῆς. Ἡ Ἀγγλίς ἠεροῦτο ὠχρά, ἄδακρυς, καὶ παρηγόρει αὐτὴν μετὰ μητρικῆς σχεδὸν τρυφερότητος. Ἐπειτα δὲ συνώδευε συνήθως τὴν Ἑλένην μέχρι τῆς ἔξω θύρας τῆς ἐπαύλεως, παρετήρει τὰ παράθυρα τοῦ Ἀδριανοῦ μετὰ πόθου καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μόνη. Ἡμέραν τινὰ ὅμως ἔτυχε νὰ εὐρεθῆ ἀκριβῶς παρὰ τῆς θύρας ἡ κυρία Κλάρα καὶ ἤρχισε νὰ παρακαλῆ ἐπιμόνως τὴν Ἀγγλίδαν, νὰ εἰσέλθῃ. Ἡ Μις Ρόζα ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς δισταζούσα, ἐπὶ τέλους ὅμως εἰσῆλθεν.

(ἔπεται συνέχεια.)

Η ΕΞΟΧΟΣ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΙΣΤΡΑ ΜΑΡΘΑ ΡΕΜΜΕΡΤ.

Παρά τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι ἔσχον τὸ εὐτύχημα ν' ἀκούσωσι τὴν μουσικὴν ἐπίδειξιν τῆς ἐξόχου καλλιτέχνιδος Μάρθας Ῥέμμερτ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1886 ἐν τῷ Ὁρδεῖω τῶν Ἀθηνῶν δοθεῖσαν συναυλίαν, ἀνεξάλειπτος μένει βεβαίως ἡ θαυμασία ἐντύπωσις καὶ ὁ ἄκρος ἐνθουσιασμός ὃν παρήγαγεν ἡ διαπρεπὴς αὐτὴ καὶ παγκοσμίου φήμης ἀπολαύουσα κλειδοκυμβαλίστρια. Οὐ μόνον δὲ ἐν Ἀθήναις, ἀλλ' ἐν πάσαις ταῖς εὐρωπαϊκαῖς πρωτευούσαις καὶ μεγαλοπόλεσιν, ἐν αἷς ἐπεδείξατο τὴν ἀπαράμιλλον αὐτῆς τέχνην καὶ ἔξοχον μεγαλοφυΐαν, ὃ ἐνθουσιασμός τῶν φιλομούσων καὶ τῶν ἐπαϊόντων ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος. Ἰδίᾳ παρὰ ταῖς Αὐλαῖς τῆς τε Γερμανίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης ἀπολαύει μεγίστων συμπαιθεῶν καὶ δικαιοτάτης ἐκτιμήσεως καὶ θαυμασμοῦ ἢ μεγαλοφυΐας αὐτῆς μαθητρία τοῦ ἀθανάτου Λίστ. Οὕτως ὥστε καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐν Ἀθήναις προσεχῶς τελεσθησομένας μεγαλοπρεπεῖς ἑορτὰς τῶν γάμων τοῦ ἡμετέρου Διαδόχου λίαν εὐκαιρὸν ἐκρίναμεν τὴν δημοσίευσιν τῆς προσωπογραφίας τῆς ἐξόχου καλλιτέχνιδος.

Ἡ Μάρθα Ῥέμμερτ, θυγάτηρ εὐπόρου τινὸς κτηματίου, ἐγεννήθη ἐν Γρόσβεϊν τῆς Σιλεσίας τὸ 1858. Ἡ λίαν ἐνωρίς ἐκδηλωθεῖσα αὐτῆς μουσικὴ μεγαλοφυΐα ἔμελλεν ἐπὶ μακρὸν νὰ ὑποστῇ πλείστας ἀποθαρρύνσεις καὶ ἀπογοητεύσεις ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν κατὰ τοῦ μουσικοῦ σταδίου προκαταλήψεων, αἵτινες καὶ σήμερον ἔτι εἰς πολλὰ μέρη τῆς κοινωνίας ἐπικρατοῦσιν. Ἄλλ' ὅτε ἀγαθὴ τις τύχη ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον τοῦ φιλομούσου πάππου τῆς ἐν Βερολίνῳ, γενομένη μαθητρία τοῦ Th. Kullak ἐξέπληξε τὸν διδάσκαλον αὐτῆς διὰ τῶν γιγαντιαίων τῆς προόδων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ περὶ φημος οὗτος μουσικὸς παιδαγωγὸς προέτρεφεν αὐτὴν θερμότατα νὰ ἐπιδοθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ μουσικὸν στάδιον, προφητεύων αὐτῇ λαμπρότατον μέλλον. Δυστυχῶς ὅμως ἀποθανόντος αἰφνης τοῦ πάππου, ἀπώλεσεν ἡ νεαρὰ κόρη

τὸ μόνον αὐτῆς στήριγμα καὶ τὴν μόνην προστασίαν, διότι οἱ λοιποὶ αὐτῆς συγγενεῖς, ἐμμένοντες εἰς τὰς αὐτὰς προλήψεις, τοσοῦτω μᾶλλον ἀπρόθυμοι ἐφαίνοντο πρὸς ὑποστήριξιν τῆς νεαρᾶς καλλιτέχνιδος, ὅσῳ σπουδαιότερον καὶ